tot locul, aşternîndu-se ca o pudră mată pe muşamaua neagră a pernelor maşinii, pe marginea nichelată a tabloului de comandă, pe carnetul de însemnări, pe sticla busolei. Firicelele de praf îţi scîrţîiau între dinţi, îţi zgîriau obrazul congestionat, îţi făceau mîinile scorţoase, acopereau tot ce aveam în camion. Cînd maşina se oprea, ieşeam din cabină şi mă căţăram pe dunele cele mai înalte, încercînd să descopăr cu binoclul sfîrşitul înfiorătoarelor nisipuri. Dar dincolo de tremurul văzduhului încins nu se vedea nimic. Deşertul părea neţărmurit. Văzînd la picioarele mele camionul aplecat puţin pe o parte, cu uşile deschise ca nişte aripi desfă- cute, neputincios, mă străduiam să-mi înfrîng neliniştea care mă copleşea, totuşi uneori mă gîndeam că oricît de bune erau anvelopele cele noi, cîte nu se pot întîmpla

cu un camion ! Iar dacă intervenea o strică- ciune mai gravă, de nereparat pe loc, ne rămîneau destul de puţini sorţi de a scăpa din meleagurile acelea pustii. „Nu cumva fusesem prea îndrăzneţ avîntîndu-mă în adîncul acelor nisipuri şi primejduind viaţa oamenilor ce-mi fuseseră încredinţaţi ?" Cam acestea erau gîndurile care mă asaltau tot mai des în nisipurile pustiului Dolon-Hali. Dar încrederea în maşina noas- tră mă reconfortă. Purtarea bătrînului Darhin avea asupra-mi acelaşi efect linişti- tor. Chipul lui imobil de „Buda indian" era cu desăvîrşire calm. Cît despre tinerele mele ajutoare, ele nu se preocupau prea mult de posibilitatea vreunei primejdii.

Mă tulbura cu osebire faptul că, după un

drum de aproape cinci ceasuri, tot nu se iveau încă în zare nici un fel de munţi. În al şaizeci şi şaptelea kilometru, valurile de ni- sip începură să descrească vizibil şi totodată terenul începu să urce. Am înţeles despre ce-i vorba abia peste vreo cinci kilometri,

cînd ajungînd pe culmea unei movile argi- loase Grişa frînă brusc maşina. Nisipurile pustiului Dolon-Hali umpleau fundul unei depresiuni întinse şi netede. Cît timp ne-am aflat pe fundul acestei depresiuni, bineînţe- les că nu puteam zări munţii din zare. De îndată ce am ajuns însă pe marginea ei ne-am şi trezit pe întinderea netedă ca masa a unui podiş, semănat din belşug cu pietriş, munţii ni s-au arătat, fără veste, drept îna- intea noastră, la vreo cincisprezece kilometri spre sud. Pietrişul sclipitor, care acoperea tot podişul, cît vedeai cu ochii, avea o culoare cafenie închis, ba pe alocuri aproape neagră. N-aş putea spune că pustiul acesta negricios mi-a făcut o

impresie prea plăcută. Totuşi faptul că ajunsesem pe un teren drept şi sta- bil era pentru noi o adevărată bucurie. Pînă şi netulburatul Darhin, zîmbind mulţumit, îşi netezea cu degetele bărbuţa-i rară. Supraanvelopele fură expediate să se odih- nească sus în camion. După încetineala cu care ne mişcasem pe nisip, repeziciunea cu

care am ajuns la poalele munţilor ni se păru nemaipomenită. Aici a trebuit să zăbovim o vreme rătăcind în căutarea unui izvor.

Către apusul soarelui am ajuns pe ver-

santul de miazăzi al munţilor, unde am găsit un izvor în fundul unei rîpe adînci, care se vărsa într-o trecătoare largă. Aveam acum apă din belşug. Fără să mai aştept să fiarbă ceaiul, am pornit împreună cu Mişa spre culmea cea mai apropiată, ca să mai apucăm înainte de apusul soarelui să alegem un loc potrivit pentru măsurătorile noastre astro- nomice. Munţii nu erau prea înalţi, culmile lor golaşe se ridicau cam pînă la vreo trei sute de metri înălţime. Lanţul munţilor avea o formă curioasă, aducînd cu secera lunii. Arcul ei se deschidea către sud, spre deşertul Djungar-Gobi, iar spatele rotund era întors către nord şi cobora în pante ceva mai re- pezi. În partea de miazăzi a arcului muntos, între coarnele „lunii" se întindea linia aproape dreaptă a unei rîpe lungi, coborînd ca un mal spre dunele înalte ale mării de

nisipuri. Sus, se afla un podiş întins şi neted, acoperit cu ierburi aspre şi înalte. Podişul era înconjurat din trei părţi de piscurile conice, ascuţite şi dinţate ale culmilor arcului de munţi. Crestele acestea ferăstruite de vînturi păreau deosebit de sumbre. Mă simţeam cu- prins de un simţămînt neplăcut de totală izolare ; nu zăreai în jur decît nesfîrşite în- tinderi pustii, atît la sud cît şi la est şi la nord. Doar departe, către vest, în zare se ve- deau ca prin ceaţă nişte munţi tot atît de scunzi, incolori şi singuratici, ca şi aceia pe care ne aflam.

Podişul dintre coarnele lanţului de munţi

era un punct de observaţie ideal pentru mă- surătorile noastre, aşa că ne-am cărat în- coace toate instrumentele noastre, precum şi staţia de radioemisie-recepţie. Apoi veniră la noi şi călăuza cu şoferul, aducînd cu ei paturile de campanie şi alimentele. Departe, jos, rămăsese doar camionul, care de aici aducea cu o gîză cenuşie. Liniştea mormîn- tală a munţilor pustii, tulburată doar de foş-

netul abia auzit al vîntului, ne-a copleşit pe toţi, făcîndu-ne tăcuţi şi gînditori. Tovarăşii mei se întinseră pe covor să se odihnească,

doar Mişa se apucă să lege agale contactele bateriilor cu aparatul de radio. M-am apro- piat de malul rîpei şi am rămas multă vreme cu ochii aţintiţi în jos spre deşert. Stîncile roase de vînturi se înălţau abrupte deasupra tufelor sărace ale pelinului argintiu. Depăr- tările uniforme se întindeau pînă-n zarea roşiatică a amurgului, iar în spatele meu se înălţau sălbatice şi posomorîte crestele fe- răstruite ale culmilor. Neţărmurita tristeţe a morţii, liniştea aceea fără nădejde pluteau peste insuliţa muntoasă, pe jumătate ruina- tă, prăvălită în nisipuri, fărîmiţîndu-se ne- încetat şi topindu-şi dunele deşertului, care o asalta din toate părţile. Privind peisajul acesta dezolant, mi-am imaginat chipul Asi- ei Centrale ca pe o enormă fîşie de pămînt străvechi, ostenit să mai trăiască, o fîşie de pustiuri aride, încingînd mijlocul continen- tului. Aici se încheia lupta forţelor cosmice

primitive cu viaţa. Numai materia neclintită a rocilor mai lupta tăcută cu distrugerea... Tristeţea de nedescris a priveliştii înconju- rătoare pătrunse curînd şi în sufletul meu.

Cam astea-mi erau gîndurile, în clipa în care tăcerea apăsătoare fu gonită de sunete- le vesele ale muzicii. Nepotrivirea era atît de puternică şi neaşteptată, încît lumea încon- jurătoare păru că se despică în două şi la în- ceput nici nu-mi dădui seama că radiofonis- tul nimerise din plin asupra unei emisiuni puternice. Şi deodată oamenii se înviorară, începură să vorbească şi să se agite în jurul mîncării şi ceaiului. Mişa, satisfăcut de im- presia produsă asupra noastră, mai ţinu multă vreme capătul firului nevăzut, care ne lega pe noi, cercetători pierduţi în pustiu, cu clocotul îndepărtat, dar viu şi fierbinte al vieţii omeneşti.

Ca de obicei, noaptea era senină. Sus, pe

culmea munţilor se făcu răcoare şi fumega- rea văzduhului încins nu ne tulbura măsu- rătorile, cum se întîmpla de obicei. Treji am

rămas numai eu şi Mişa. Dar în clipele ace- lea, atenţia mea era încordată spre depărtări atît de mari, încît toate meleagurile pămîntului nostru îmi păreau umbre de o clipă. Mă aflam sub sclipirea stelelor. Vizorul instrumentelor era îndreptat spre cer. Flă- căruia sclipitoare a unei stele pîlpîia prinsă în centrul obiectivului, strălucirea argintie a limbului [1] sclipea în lumina palidă a feres- truicii vernierului [2] de vizare. În obiectivele cercurilor orizontal şi vertical se perindau încetişor gradaţiile scării gradate, în timp ce în căştile de radio, răsunau semnalele mă- surate ale orei exacte.

Îmi repetasem de două ori măsurătorile,
de fiecare dată prin altă metodă, căci voiam

[1] Limb — inelul argintat al aparatelor astronomice de măsură, pe suprafaţa căruia se află însemnate gradele, minutele şi secundele. (nota red. ruse)

[2] Vernier — scara suplimentară de diviziuni, cu aju-
torul căreia se pot aprecia subdiviziunile pe suprafaţa limbului. (nota red. ruse)

cu tot dinadinsul să capăt un rezultat cît mai precis, de netăgăduit. Prea curînd n-o să mai ajungă nimeni în aceste meleaguri, ca să poată repeta şi verifica datele obţinute de mine. Şi multă vreme cartografii vor conti- nua să lucreze, bazîndu-se pe reperele aces- tea, avînd acum un loc bine determinat pe suprafaţa planetei noastre... În sfîrşit am desfăcut contactul aparatului şi m-am dus la culcare. În locul aparatului, a rămas înfipt un ţăruş nu prea mare, care va arăta mîine di- mineaţă ajutoarelor mele unde să fixeze şi să întărească cu ciment stîlpul de oţel, cu o tăbliţă de aramă.

Piramida de pietroaie înălţată apoi în jurul stîlpului va face vizibil de departe punctul astronomic, ridicat în aceste pustietăţi uitate de lume.

Nu-i vorbă că asta este o excelentă amin- tire pe care un om o poate lăsa despre sine, ca şi o bună speţă de activitate creatoare în folosul societăţii întregi...

Am adormit şi m-am odihnit cît se poate
de bine sub bolta joasă a stelelor, în văzdu- hul răcoros de pe podişul de piatră, aşa că m-am trezit devreme de tot. Adierea zorilor era destul de rece. Ceilalţi tovarăşi se trezi- seră mai demult şi trebăluiau în jurul stîlpului de oţel. M-am întins alene, hotărît să mai rămîn o vreme culcat, fumîndu-mi ţigara şi chibzuind asupra drumului ce mai aveam de făcut. Dacă nisipurile deşertului Djungar-Gobi se vor dovedi prea anevoioase pentru maşina noastră, mă decisesem să nu risc, gonind după închipuita linie de frontie- ră care împarte aceste pustiuri. Totuşi îna- inte de a ne întoarce spre viaţa plină de ver- deaţă a raionului Orok-nor, plănuiam să ne adîncim cît de cît în deşert, pentru a ne pu- tea face o imagine asupra acelor

locuri. În zare, desluşeam o mică înălţime. Pînă acolo aş fi vrut să ajung şi să pot cerceta mai de- parte cu binoclul nisipurile din jur şi mai cu seamă cele ce se întindeau spre sud, către graniţa Chinei.

Păşind uşurel, Darhin se apropie de mine

şi văzînd că nu dorm se aşează lîngă mine şi mă întrebă în şoaptă :

— Cum hotărît, plecăm mai departe în

Djungar-Gobi ?

— Nu, am hotărît să nu traversăm deşer- tul (chipul bătrînului tresări, ochii înguşti sclipiră bucuroşi). O să înaintăm doar puţin cam în direcţia asta, spusei eu, ridicîndu-mă în capul oaselor şi arătîndu-i cu mîna spre colina din zare.

— De ce ? se miră bătrînul mongol. Mai bine de loc nu mergem la ţinut rău, mai bi- ne-napoi mergem...

M-am grăbit să mă scol şi cu aceasta am pus capăt bombănelilor bătrînei călăuze. Am pornit la drum încă înainte ca soarele să fi început să încingă nisipul. Echipat cu supraanvelopele speciale, camionul nostru se afundă în deşert în direcţia colinelor. Şo- ferul îngîna un cîntec vesel, pe care zumze- tul motorului îl acoperea. Ca de obicei, legă- natul maşinii mă îmbia la somn. Dar pînă şi în starea de somnolenţă în care mă găseam,

am băgat de seamă culoarea neobişnuită a nisipurilor acestui pustiu. Soarele începuse să dogorească şi lumina lui orbitoare colora panta dunelor în tonuri liliachii. La ora ace- ea, umbrele începeau să dispară şi diferitele unghiuri sub care razele soarelui luminau nisipurile, se vedeau numai în diferitele nu- anţe de roşu care poleiau dunele. Culoarea asta stranie sublinia parcă şi mai mult ne- însufleţirea pustiului.

Pesemne că mă furase somnul şi, fără să-mi dau seama, dormisem cîteva minute. M-a trezit liniştea : motorul tăcea. Maşina se afla în vîrful unei dune. Partea dinainte a camionului era aplecată în jos, spre coborîş. Pe sub roţile din faţă, se mai scurgeau firice- le de nisip, stîrnite de anvelope. Am apăsat mînerul, am împins uşa cabinei care s-a deschis. În picioare, pe scara camionului, am cercetat zările.

În faţa mea, ca şi pe lături, se înălţau dune de nisip gigantice, nemaipomenit de mari. Refracţia razelor soarelui şi fumegarea văz-

duhului încins, mă făcuseră să cred că du- nele cele înalte din apropiere sînt nişte munţi din zare. Nu mă dumeream nici în clipa asta, cum de m-am putut înşela în aşa hal. Doar cu cîteva minute în

urmă aş fi fost gata să jur că am văzut perfect de limpede un grup de coline. Afundîndu-mă în nisip, m-am cocoţat pe una din dunele cele mai înalte, de unde am început să cercetez ma- rea de nisipuri dinspre miazăzi.

Călăuza veni lîngă mine. Scînteioare vi- clene licăreau în ochii lui negri. Era limpede că n-are nici un sens să ne mai deplasăm spre sud — în depărtare nu se zăreau nici un fel de munţi sau dealuri. Darhin mă asigură că mongolii cu care stătuse de vorbă erau convinşi că nisipurile celea se întind ne- schimbate tocmai pînă la frontiera Chinei. Ne puteam întoarce cu cugetul împăcat. To- varăşii mei îmi întîmpinară hotărîrea plini de voie bună. Nisipurile fără viaţă creau o atmosferă apăsătoare. Cîntecul răsunător al motorului învinse din nou liniştea nisipuri-

lor. Camionul se înclină pe o parte, coborî duna şi-şi întoarse farurile înapoi spre mia- zănoapte.

Mi-am strîns carnetul de însemnări, am

acoperit busola şi m-am pregătit să-mi reiau moţăiala întreruptă.

— Ei, şi-acum, Mihail Ilici, apăsăm pe ac- celerator şi nu ne mai oprim pînă la Orok-nor, sau poate chiar pînă la stîncile ca- re ard, spuse Grişa, zîmbind cu toată gura.

Nişte ciocănituri puternice ne făcură să tresărim. Radiofonistul bătea în acoperişul cabinei. Aplecat spre mine, se străduia să acopere zgomotul motorului şi-mi arăta ceva cu mîna spre dreapta.

— Ce-or mai fi vrînd ? mormăi cu necaz şoferul şi încetini goana maşinii. Dar deoda- tă frînă brusc şi-mi strigă surprins : Ia priviţi repede ! Ce-o mai fi şi asta ?

Pentru o clipă, fereastra din dreapta fu

acoperită de umbra ajutorului meu, care să- rea din camion. Cu carabina în mînă, Mişa se repezi spre panta unei dune mari din apro-

piere. Între două movile se zărea o dună mai scundă. Pe suprafaţa ei netedă se mişca ceva viu. Cu toate că vietatea era foarte aproape de noi, nici şoferul şi nici eu n-am putut desluşi prea bine despre ce-i vorba. Vietatea se mişca înainte într-un chip ciudat şi repe- zit ; ba strîngîndu-se colac, ba îndreptîn- du-se brusc. Uneori mersul acesta zguduit se întrerupea cu totul şi vietatea, pur şi simplu, se rostogolea pe panta dunei.

— Ce minunăţie o mai fi şi asta ? Parcă-i un cîrnat uriaş, şopti Grişa, temîndu-se par- că să nu sperie fiinţa aceea necunoscută.

Şi într-adevăr, vietatea era ciudată ; nu-i vedeai nici picioarele, nici gura şi nici ochii ; nu-i vorbă, se prea poate că ochi avea, dar din pricina distanţei nu-i puteam noi des- luşi. Cel mai mult aducea cu o bucată de cîrnat gros şi lung de aproape un metru. Amîndouă capetele trupului erau boante şi nu te puteai dumeri care-i capul şi care-i coada. Viermele cel mare şi gros, acest locu- itor necunoscut al deşertului, continua să se

mişte pe nisipul liliachiu. Mişcările lui încete şi neîndemînatice erau scîrboase şi în acelaşi timp îţi dădeau impresia unei mari neputin- ţe. Fără să fiu un mare cunoscător în materie de zoologie, mi-am dat seama îndată că ne aflăm în faţa unei fiinţe necunoscute de şti- inţă. În cursul călătoriilor mele mă întîlnisem adesea cu tot felul de reprezen- tanţi ai faunei Mongoliei, dar despre acest vierme uriaş nici n-avusesem ocazia să aud măcar.

— Pfu, mare drăcie ! strigă Grişa. Alerg s-o

prind de vie, doar să-mi pun mănuşile, că prea-i scîrboasă ! şi şoferul sări jos din cabi- nă, luîndu-şi de pe pernă mănuşile de piele. Stai locului, stai ! strigă el către radiofonistul cocoţat pe o dună care luase carabina la ochi. S-o prindem de vie ! N-o vezi că abia se tîrîie ! Nu ne scapă !

— Fie. Uite-i colo şi tovarăşul, răspunse

Mişa şi-şi lăsă pe creasta dunei arma încăr- cată.

Într-adevăr, pe panta nisipoasă se rosto- golea în jos un al doilea vierme asemănător, ba poate chiar ceva mai mare ca primul. În clipa aceea, de sus din camion, răsună un urlet înfiorător, scos de Darhin. Pesemne că bătrînul fusese adormit tun şi se trezise abia acum, tulburat de alergătura şi strigătele bă- ieţilor. În urletul bătrînului nu se distingea decît un sunet repetat, aducînd cu un vaiet :

„o-oi-o-oi". Grişa ajunsese pe radiofonist şi acum amîndoi alergau repede în josul dunei. Tot ce a urmat n-a durat mai mult de

un minut. Am sărit şi eu din cabină cu gîndul să ajut băieţilor să prindă cele două jivine. Dar n-am apucat să mă depărtez, că m-am po- menit cu bătrînul mongol rostogolindu-se de sus din camion, urlînd şi prinzîndu-se cu amîndouă mîinile de hainele mele. Faţa lui de obicei liniştită, se schimonosi de o spaimă sălbatică.

— Înapoi, cheamă băieţii, înapoi !... Repe- de ! Acolo moarte ! izbuti el să strige, abia respirînd, dar continuînd să urle : O-oi-o-oi !

Mai mult uimit de purtarea neînţeleasă a bătrînului decît speriat de vorbele lui, am început să strig celor doi flăcăi să se întoarcă îndată la maşină. Ei continuară însă să aler- ge spre vietăţile necunoscute, fie neauzind, fie prefăcîndu-se că nu aud strigătele mele. Atunci dădui să mă reped după ei, dar călă- uza mă trase violent înapoi. Zbătîndu-mă să scap din strînsoarea mîinilor lui Darhin, nu slăbeam din ochi jivinele. Băieţii erau la cîţiva paşi de ele ; radiofonistul înainte şi Grişa puţin în urma lui. Deodată viermii uri- aşi se strînseră colac şi culoarea lor, pînă atunci galbenă-cenuşie, se întunecă fără veste, deveni vînăt-liliachie, iar la capete in- tens albastră. Fără să scoată nici un strigăt, fulgerător parcă, Mişa se prăvăli cu faţa-n jos şi rămase nemişcat pe nisip. Auzii doar ex- clamaţia şoferului, care între timp ajunsese în dreptul lui Mişa, la trei-patru metri de ji- vine. Mai trecu o clipă, şi Grişa se încovoie şi căzu tot atît de inexplicabil, prăvălindu-se într-o rînă pe pămînt. Trupul lui se răsturnă,

se rostogoli pînă la poalele dunei blestemate şi rămase ascuns privirilor noastre. M-am smuls din mîinile călăuzei şi m-am repezit înainte. Dar bătrînul Darhin se avîntă ca un băieţandru şi mă apucă strîns de picioare ca un cleşte. Ne prăvălirăm amîndoi în nisip. Se încinse o luptă crîncenă. Căutam să mă smulg din strînsoarea de cleşte a bătrînului, dar nu izbuteam de fel. Scos din fire, mi-am smuls pistolul din toc şi l-am îndreptat spre Darhin. Piedica ţăcăni şi abia atunci călăuza îmi dete drumul. Ridicîndu-se în genunchi, el întinse spre mine mîinile împreunate a rugă. Un urlet răguşit ţîşni din pieptul lui :

„Moarte ! Moarte !” M-am repezit spre dună strîngînd pistolul în pumn. Viermii misteri- oşi pieriseră. Trupurile nemişcate ale tova- răşilor mei continuau să zacă pe nisipul brăzdat de urmele respingătoarelor vietăţi. Bătrînul mongol alergă după mine şi văzînd că viermii nu mai sînt acolo se repezi şi el spre trupurile neînsufleţite ale celor doi ti- neri. O durere îngrozitoare îmi strînse inima,

cînd plecîndu-mă asupra trupurilor nemiş- cate nu putui desluşi nici un semn de viaţă. Radiofonistul zăcea cu capul răsturnat. Pleoapele îi acopereau pe jumătate ochii stinşi, faţa îi era calmă. Grişa dimpotrivă, avea faţa schimonosită de o durere înfioră- toare. Amîndoi aveau obrazul vînăt, de parcă ar fi fost sugrumaţi.

Toată străduania noastră : fricţiunile, res-

piraţia artificială, ba chiar şi încercările lui Darhin de a le lua sînge, toate fură zadarni- ce. Nu mai încăpea nici o îndoială, tovarăşii noştri erau morţi. Ea ne doborîse. Vremea îndelungată pe care o petrecusem toţi lao- laltă ne legase, ne înrudise aproape. Pierirea celor doi tineri era pentru mine pierderea cea mai grea. Şi pe lîngă toate, mă chinuia gîndul că eram vinovat de moartea lor. Nu le stăvilisem goana nechibzuită spre cele două jivine necunoscute. Deznădăjduit, aproape fără gînduri, stam locului, rotindu-mi privi- rile în jur cu speranţa deşartă de a zări jivi- nele blestemate şi a-mi descărca în ele tot

încărcătorul. Bătrînul mongol, îngenunchiat pe nisip, plîngea pe ascuns. Mult mai tîrziu mi-am dat seama cît de recunoscător ar fi trebuit să-i fiu călăuzei mele care mă scăpa- se de la moarte...

Am cărat trupurile băieţilor şi le-am urcat

în camion, nefiind în stare să le lăsăm acolo în mijlocul înspăimîntătoarelor nisipuri lili- achii. Sau, mai ştii, poate că în fundul sufle- tului meu trăia nădejdea vană că ei nu mu- riseră cu adevărat şi că, buimăciţi de o forţă necunoscută nouă, îşi vor mai reveni fără veste la viaţă. Dar nici Darhin şi nici eu n-am schimbat o vorbă.

Ochii bătrînului mongol mă urmăriră în- grijoraţi pînă cînd aşezîndu-mă în locul lui Grişa am pornit motorul. Punînd maşina în mişcare, mi-am mai aruncat pentru ultima oară privirea asupra locului aceluia, prin ni- mic deosebit de restul pustiului şi totuşi un loc în care pierdusem jumătate din detaşa- mentul încredinţat mie. Cît de bine şi de vo- ios mă simţisem abia cu o oră în urmă şi cît

de singuratic mă aflam acum ! Maşina porni. Uruitul trist al pinioanelor vitezei întîia mi se păru de neîndurat. Darhin şedea în cabină, alături de mine, şi se uita atent să vadă cum mă descurc cu comenzile, apoi asigurîndu-se că mă pricep, îşi mai veni în fire.

În seara aceea, n-am putut ajunge decît pînă la locul popasului din noaptea prece- dentă. Aici, în preajma punctului astrono- mic, la poalele movilei de piatră, am îngro- pat pe tovarăşii noştri de drum.

Descompu- nerea le şi atinsese trupurile şi ucisese în noi speranţa oricărei posibilităţi de „înviere”.

Nici astăzi, după atîta vreme, nu-mi pot

aminti fără tulburare de noaptea aceea tă- cută în vîrful munţilor posaci. De cum a mijit de ziuă, am pornit să străbatem cît se putea de repede podişul semănat cu pietriş negru. Cu cît ne depărtam de înfiorătorul Djungar-Gobi, cu atît mă simţeam mai liniş- tit. Traversarea pustiului Dolon-Hali-Gobi, o muncă deosebit de grea pentru un şofer fără experienţă cum eram eu, îmi răpi toată

atenţia, distrăgîndu-mă oarecum de la gîndurile amare şi de la pierderea suferită.

La popasul următor, printre stîncile de foc, am mulţumit cu căldură bătrînului mongol. Darhin fu tulburat de recunoştinţa mea şi-mi spuse cu un surîs :

— Eu strigat „moarte”, dar tu tot alergi înainte. Atunci eu oprit pe tine : moare şef, moare toţi. Dar tu pe mine aproape împuş- cat...

— Fugeam să scap băieţii, nu mă gîndeam la mine.

N-am putut afla nici o explicaţie a celor întîmplate, nici de la Darhin şi nici de la toţi ceilalţi cunoscători ai Mongoliei. Tot ce-am aflat se reduce la aceea că în cele mai vechi legende mongole se povesteşte despre o vi- etate numită „Olhoi-horhoi”, care trăieşte în fundul celor mai pustii şi neînsufleţite de- şerturi. Numele acesta, repetat de urletele lui Darhin, îmi răsunase mie a vaiet : „O-oi — o-oi”. Olhoi-horhoi n-a fost cercetat de nici un învăţat, pe de o parte pentru că trăieşte

în nisipurile acelea aride aproape inaccesi- bile, iar pe de altă parte, din pricina groazei pe care o inspiră jivina mongolilor. Groaza asta, după cum am avut prilejul să mă con- ving eu însumi, este pe deplin întemeiată. Olhoi-horhoi omoară fulgerător şi de la dis- tanţă. Care este forţa tainică a acestei vietăţi, nu sînt în măsură să apreciez. Poate că este o descărcare electrică de o intensitate uriaşă. Sau poate o otravă ucigătoare, pe care jivina o împrăştie în jur... Nu ştiu...

Sînt sigur însă că ştiinţa îşi va spune

cuvîntul despre fiinţa asta îngrozitoare, cînd alţi cercetători, mai norocoşi decît mine, vor reuşi s-o întîlnească din nou.